Gemeente Almelo

Postadres:
Gemeente Almelo
Postbus 5100
7600 GC Almelo

Bezoekadres:
Haven Zuidzijde 30
7607 EW Almelo

telefoon: **(0546) 54 11 11**
e-mail: **gemeente@almelo.nl**
internet: **www.almelo.nl**

Aan
Aan de gemeenteraden en Colleges van de gemeenten:
Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen,
Tubbergen, Hengelo, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal,
Rijssen-Holten, Hellendoorn en Twenterand.
Cc: Besturen van de onderzochte samenwerkingsverbanden.

Uw brief	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Datum
-	-	D/25/760594	1 juli 2025

Bijlage(n)	Doorkiesnummer	Behandeld door	Zaaknummer
Rapport	0546-541111	R.J. Schuttevaar	DCS-2488687

Onderwerp
Onderzoek samenwerkende Twentse rekenkamers
naar de samenwerking tussen de gemeenten in Twente

Geachte leden van de raad en college,

Hierbij ontvangt u het rekenkameronderzoek Twentse samenwerking ‘Zicht op zeggenschap’. Een onderzoek naar de samenwerkingen tussen gemeenten in Twente. Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van de samenwerkende rekenkamers van Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen,
Tubbergen, Hengelo, Hof van Twente, Losser en Oldenzaal, alsmede de griffies van de gemeenten Rijssen-Holten, Hellendoorn en Twenterand. In drie gemeenten moesten ten tijde van de opstart van het onderzoek de rekenkamers nog formeel worden geïnstalleerd, zodat de griffiers hierbij als opdrachtgever zijn ingesprongen. Daarmee zijn dertien van de veertien Twentse gemeenten bij het onderzoek betrokken.

Het onderzoek is uitgevoerd door Berenschot in de periode van augustus 2024 tot maart 2025. Bij het onderzoek zijn de gemeentelijke organisaties, de raden en de colleges van de deelnemende gemeenten betrokken. Daarnaast zijn de besturen en organisaties van de onderzochte samenwerkingsverbanden geraadpleegd, voor zover er een ‘staande’ organisatie aanwezig was.

Het onderzoek is vanuit de samenwerkende rekenkamers begeleid door een begeleidingscommissie bestaande uit de voorzitters van de rekenkamer Almelo (Jan Mastwijk), tevens voorzitter van de samenwerkende Twentse rekenkamers, van Hengelo (Louis Rings), van Hof van Twente en van Borne (Jantine Langenhof). De begeleidingscommissie is ondersteund door de griffie van de gemeente Almelo.

Aanleiding
De samenwerkende Twentse rekenkamers hebben besloten gezamenlijk een onderzoek te doen naar de Twentse samenwerking. Een aantal van deze vormen van samenwerking is bij de gemeenteraden in beeld via de jaarstukken en begrotingen. Dit zijn de verbonden partijen. Er is

Bank: BNG Bank, Den Haag
NL56 BNGH 028 50 00 187
BIC Code: BNGHNL2G

BTWnr.
NL 0015 84 108 B 01

geen verplichting om een overzicht bij te houden van de informele samenwerkingsverbanden, omdat dit geen verbonden partijen zijn. Deze informele samenwerkingsverbanden zijn minder goed in beeld. De gezamenlijke Twentse rekenkamers willen met dit onderzoek hun raden inzicht geven in de diversiteit van samenwerkingsvormen die in Twente aan de orde zijn, alsmede in de doelstellingen daarvan en de mate waarin de raden hierop kunnen reflecteren en invloed kunnen uitoefenen.

De centrale onderzoeksvraag luidt:
"Wat zijn bij de diverse samenwerkingsvormen in Twente de daadwerkelijk geboden mogelijkheden voor gemeenteraden om de kaderstellende en controlerende rol op adequate wijze in te vullen (zijn er risico's voor een democratisch tekort)?"

Inhoud
Het onderzoek richt zich vooral op de huidige samenwerkingen, zoals die tot stand zijn gekomen na de ontvlechting van de Gemeenschappelijke Regeling Regio Twente in 2020. Aan de onderzochte samenwerkingen dienen ten minste drie Twentse gemeenten deel te nemen, dan wel twee gemeenten en partijen buiten de regio. De onderzoekers komen tot de volgende, hier sterk vereenvoudigde en samengevatte belangrijkste bevindingen:

- **Veel en diverse samenwerkingen:** Twente kent 87 samenwerkingsverbanden, waarvan 33 strategisch en beleidsmatig. De meeste zijn informeel en lastig traceerbaar.
- **Drie hoofddomeinen:** De meeste van de 87 samenwerkingsverbanden richten zich op het ruimtelijk (29) en sociaal domein (16), gevolgd door samenwerkingsverbanden die economisch (14) van aard zijn.
- **Beperkte grip van de raad:** Raadsleden hebben weinig zicht op en invloed binnen samenwerkingsverbanden. Collegeleden bepalen vaak de inbreng, zonder voorafgaande raadpleging.
- **Onvoldoende informatievoorziening:** Met name informele samenwerkingen bieden weinig transparantie en verantwoording. Informatie komt versnipperd binnen, zonder vaste afspraken.
- **Risico op democratisch tekort:** De combinatie van informele samenwerkingen, beperkte formele invloed, en gebrekkige terugkoppeling maakt dat inwoners en raden weinig grip hebben.
- **Geen reductie bestuurlijke drukte:** Ondanks de ontvlechting van Regio Twente is het aantal overleggen gelijk gebleven of toegenomen.

Van de belangrijkste samenwerkingsverbanden is getracht de publieke waarde in beeld te brengen, drie samenwerkingen zijn als casus diepgaander onderzocht en beschreven.

Het rekenkamerrapport als handvat voor discussie

Het rapport bevat uitgebreide bevindingen over de samenwerkingsverbanden, de wijze waarop raadsleden (kunnen) reflecteren op de samenwerkingen, de organisatie, de juridische vorm en de financiën. Voorts wordt ingegaan op de legitimiteit van de samenwerkingen. Op basis daarvan hebben de gezamenlijke rekenkamers een aantal conclusies getrokken over de verschillende onderzoeksvragen en worden aanbevelingen gedaan. Met deze aanbevelingen kunnen de Twentse gemeenten hun regionale samenwerking democratisch versterken en effectiever organiseren.

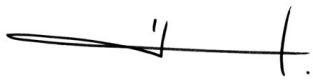
De inhoud van het rapport, de conclusies en de aanbevelingen vormen daarmee een handvat om binnen iedere gemeente, maar wellicht ook over de diverse gemeenten heen, de discussie te voeren over Twentse samenwerking en de eigen gemeentelijke inbreng daarin. Tevens kan het aanleiding vormen om de terugkoppeling over de samenwerkingen verder te stroomlijnen.

Planning en bestuurlijke reactie college
Bespreking van het rapport vindt plaats na het zomerreces, waarschijnlijk in september. Van uw

griffie krijgt u hierover nader bericht. Wij nodigen het college uit om voorafgaand aan de politieke bespreking van het onderzoeksrapport bestuurlijk te reageren.

Mocht u vragen hebben over dit rapport, dan kunt u deze stellen aan uw gemeentelijke rekenkamer of aan een van de leden van de begeleidingscommissie.

Met vriendelijke groet,

Namens de (Rekenkamers van de) gemeente Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal, Rijssen-Holten, Tubbergen en Twenterand,

Jan Mastwijk

Voorzitter Begeleidingscommissie.

PS: Wij hebben het rapport eveneens toegezonden aan de besturen van de 24 in het rapport nader uitgewerkte samenwerkingsverbanden. Van niet alle samenwerkingsverbanden is echter een correspondentieadres bekend. Wij nemen aan dat deze samenwerkingsverbanden op de hoogte worden gebracht van het rapport via de gemeentelijke bestuurders die in het bestuur zitting hebben.